

Argumentacija projekta Razgledni stolp v Lendavskih gorica

Občina Lendava razvija idejo razgledni stolp v Lendavskih gorica že vsaj od leta 2004, ko sem nastopil delo svetovalca v Občinski upravi.

Prvotna ideja je bila glede lokacije logična; Piramida, kota 327 nmv, kjer je nekoč že stal razgledni stolp, in kjer stoji obstoječi stolp, ki pa ni razgledni, ampak je osnovna trigonometrična geodetska točka, ena izmed sedmih v Sloveniji. Tu se pojavi eden izmed problemov; v stolp, ki je v funkciji geodetske točke, ni dovoljeno posegati, prav tako ni dovoljeno graditi v njegovi okolici objektov, ki bi zmanjševali ali omejevali odprte poglede iz njegove ploščadi. Ploščad ni namenjena turistom, ampak geodetom, zato tudi ni stopnic za dostop. Ob tem naj povem še, da se geodetska stroka preusmerja s fiksnih na satelitsko določanje točk; GPS, za stolp na Piramidi pa je želja, da bi se ohranil in zaščitil kot tehnična dediščina.

Lokacija Piramida ima še nekaj omejitev. Na samem vrhu ni prostora za izgradnjo stolpa, ni dodatnega prostora za razvoj zunanjih površin, parkirišč, istočasno je sama mikrolokacija zasedena s Hišo vina Cuk, aktivno kmetijo, vodohramom ..., tako da bi dodatna vsebina povzročala že tako veliko gnečo.

Predvidena lokacija na mestu, kjer stoji vaški dom KS Gorice pri Lendavi, stoji na koti 302 nmv, torej 25 metrov nižje od Piramide. Razdalja med točkama je 600 metrov zračne črte. Samo zemljišče parc. št. 5054, k. o. Dolga vas stoji na slemenu ob glavni cesti, ki je bila pred kratkim obnovljena. Zemljišče meri 2.634 kvadratnih metrov, 26 arov in omogoča razvoj lokacije z ureditvijo parkirišča, zunanjih površin, igral, parkovnih površin. Vzhodno od same parcele za gradnjo je dodatnih pet parcel, ki so nepozidane, in nudijo dodatno površino za razvoj lokacije v izmeri 17 arov. Lokacija ima tudi prometno prednost, okoli lokacije vaškega doma že danes trikotno poteka javna cesta, z rekonstrukcijo cest na severni in zahodni strani se lahko uredi krožna pot za zagotavljanje prometa - obračanja z avtobusi.

Glede lastništva bi dodal, da je izkazovanje lastništva eden izmed osnovnih pogojev za pridobitev gradbenega dovoljenja. Glede parcelacije na območju Lendavskih gorica, sploh na slemenu, je težko najti parcelo, ki bi bila primerno velike površine in hkrati omogočala pridobitev lastništva v kratkem času, kar je pogoj za kandidiranje na EU razpisih.

Višina stolpa je pogojena s predvidenim razgledom. Nikjer ni bilo omenjeno, da bi se naj iz stolpa videlo v Avstrijo, je pa zaželeno, zaradi zgodovine območja, da bi se videlo na Madžarsko. Glede na koto, ki je 25 metrov nižja od piramide + višina dreves, je optimalna višina razgledne ploščadi med 40 in 45 metrov.

Glede estetike sem pristaš izvedbe natečajev, vendar se zaradi izkušenj iz preteklosti lokalno okolje ne odloča za takšne rešitve. Večkrat je že bil omenjen natečaj za most avtoceste čez

reko Muro, kjer je zmagovalni projekt predvideval viseči most na jeklenih žicah, izveden je bil projekt klasične AB konstrukcije. Tudi za Kulturni dom je bil izveden natečaj za arhitekturno rešitev, izveden je bil projekt Imreja Makovcza, ki na natečaju ni sodeloval. Kakšen je potem smisel natečajev?

Ob tem bom izpostavil še dober primer natečaja za oblikovanje lendavskega grba, ki je v uporabi od leta 1999. Izveden je bil natečaj, na katerem je zmagala Katjuša Kranjc, arhitektka iz Lendave, ki živi in dela v Ljubljani.

Za samo ocenjevanje estetike se strinjam, da bi lahko dobili različne odgovore iz različnih strani, mogoče bi se navezal na rek "vsake oči imajo svojega malarja" in pa vsak čas ima svoj pogled. Tu bi se dotaknil razlike med barokom in modernizmom ter razlike v pogledih na ta fenomen med stroko in javnostjo.

Glede slikovitosti Lendavskih gorici; obstaja knjiga "Sto najlepših hiš v Sloveniji", na njeni naslovnici je Újtmás v vsej svoji lepoti izpred 30 let, ko se je z javnimi sredstvi po mojih podatkih obnovilo osem objektov. Če danes gremo pogledat lokacijo, bomo našli štiri tradicionalne objekte, od katerih eden ni bil del obnove iz 80. let. Tako je pet objektov odstranjenih, dva sta v slabem stanju, eden v solidnem in samo eden, ki ni bil del takratne obnove, je v res dobrem stanju.

V prostorskih planih Občine Lendava je za območje Lendavskih gorici določeno območje Krajinski park. Ko sem začel z delom v občinski upravi, me je zanimalo, kaj bi naj to pomenilo. Po zbranih informacijah je bila želja tedanje občine, da bi se krajina sožitja človeka in narave zaščitila, vendar so pristojne institucije takrat ugotovile, da je območje z intenzivno pozidavo novodobnih objektov v tolikšni meri degradirano, da zaščita ni smiselna.

Lendava je v zadnjih 10-15 letih spremenila svojo podobo. Mogoče ljudje, ki živijo v mestu in spremljajo življenje vsak dan, tega ne opazijo tako močno, kot obiskovalci, turisti, ki prihajajo v mesto vsake toliko časa. V očeh turistov je Lendava prijeten, urejen in lep kraj z urejeno infrastrukturo in urejenimi javnimi površinami, kar ugotavljam po odzivih službenih in zasebnih obiskov. Najbolj so navdušeni ljudje, ki jih v mestu ni bilo že več let. Primerjajmo podobo in aktivnosti sosednjih mest, pa se vprašajmo, kje smo. Sam menim, da je v mestu in okolici še veliko neizkoriščenega potenciala, s katerim bi mesto postalo bolj prijazno do prebivalcev in obiskovalcev, in da je občina s svojimi investicijami ena izmed uspešnejših na regionalnem območju, kar dokazujejo tudi nevoščljivi pogledi iz nekaterih sosednjih krajev. Razgledni stolp v Lendavskih goricih je ena izmed močnejših točk razvoja turizma v občini, ki je strateška panoga lokalnega okolja, in bo vzpodbudila razvoj malega gospodarstva v lokalnem okolju in regiji. Za privabljanje turistov je potrebno ponuditi magnet, ki pritegne, kar stolp vsekakor je. Za dobrim konjem se vedno praši.

Vsi strokovni komentarji niso bili samo negativni, Ga. Maja Simoneti je v Mladini izjavila: »Razgledni stolp sam po sebi ni nujno slaba zamisel. Razgledi z vrha so praviloma zanimiva turistična privlačnost.«

Glede upravnih postopkov je Občina Lendava pridobila gradbeno dovoljenje za gradnjo razglednega stolpa v Lendavskih goricih decembra 2012. S strani Ministrstva za infrastrukturo in prostor smo februarja dobili dopis, v katerem nas sprašujejo po veljavnih prostorskih planih, na osnovi katerih je bilo pridobljeno gradbeno dovoljenje. Po posredovanju zaprosenih

podatkov je bilo ugotovljeno, da je gradbeno dovoljenje veljavno, in za pridobitev le tega ni bilo nobenih ovir.

Na Koroškem v Avstriji so ob Vrbskem jezeru že imeli 50 metrov visok razgledni stolp, ki je stal na koti 670 nmv, ki so ga podrli in zgradili 100 metrov visokega. Turistični obisk lokacije se je povečal v prvem letu za 60 odstotkov.

Eifflov stolp v Parizu je bil postavljen začasno kot markacija svetovne razstave in so ga nameravali po končanju podreti.

Osebno sem bil v članku izzvan s stavkom; da se me ne prišteva med strokovnjaka urbanistično-arhitekturno-krajinske stroke, ker bi naj izvajal projekte po naročilih nadrejenih. Vsekakor delo na tako zahtevnem projektu, kot je gradnja razglednega stolpa, zahteva širšo ekipo usposobljenih ljudi. Ekipa bi naj delovala usklajeno, zato je potrebno znotraj ekipe doseči konsenz. Sam idejo razglednega stolpa v gorinah podpiram, dokaz za to so moje besede. Bi si pa želel, da bi v prihodnosti več projektov lahko izvedli na osnovi javnih natečajev, ki bi ponudili izbiro več idej za določen projekt, in bi z izborom že na začetku projekta dobili kvalitetno arhitekturno-oblikovno rešitev. Zavedam se, da je umeščanje objektov v prostor širšega pomena, sploh ko gre za vertikalne dominante. Ne strinjam pa se, da bi o stolpu, ki bo stal v lokalnem okolju, odločali birokrati iz Ljubljane ali kakšne regionalne institucije.

Žal je birokratizacija EU projektov, ki so ena redkih investicijskih sredstev, ki so na voljo lokalnim okoljem, takšna, da za izvedbo natečajev že na začetku ni časa. Načeloma bi se natečaj lahko izvedel za projekt, ki bi potem čakal v predalu na primeren razpis, kar lahko pomeni tudi, da obtiči v predalu, če razpisa, ki bi bil primeren, ni.

Razvoj mesta in njegovih funkcij sta odvisna od lokalnega okolja. Mislim, da je v občini dovolj energije in volje, da se razvoj ne bo ustavil na točki stolpa, ki je le kamenček v mozaiku celostne podobe kraja in širše okolice. Robert Recek, univerzitetni diplomirani inženir arhitekture

Operacijo delno financira Evropska unija [Evropski sklad za regionalni razvoj](#). Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«, prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi«.